

Evaluatie project Versterking lokale journalistiek door samenwerking

Onderzoeksrapport

NEDERLANDSE LOKALE
PUBLIEKE OMROEPEN

Regionale
Publieke
Omroep

NOS

Bertijn van der Steenhoven (onderzoeker)

Juni 2023

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Samenvatting	3
1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Vraagstelling.....	5
1.3 Aanpak onderzoek	6
1.4 Leeswijzer.....	6
2 Project governance	7
2.1 Doel en scope project	7
2.2 Stuurgroep	7
2.3 Landelijk projectleider	7
2.3.1 Terugkoppeling stuurgroep.....	8
2.3.2 Terugkoppeling stakeholders.....	8
3 Samenwerking: stabiele basis, draagvlak voor meer ambitie	9
3.1 Waardering: betrekkelijke tevredenheid.....	9
3.2 Vijf vormen van samenwerking (lokaal – regionaal).....	11
3.2.1 De basis: dagelijks overleg (samenwerkingsvorm 1)	11
3.2.2 Verdieping: inhoudelijke samenwerking (verrijking) (samenwerkingsvorm 2)	12
3.2.3 Verdieping: themaverhalen (samenwerkingsvorm 3)	13
3.2.4 Regioedacties (samenwerkingsvorm 4).....	14
3.2.5 Plaatsing bij regionale redactie (samenwerkingsvorm 5).....	15
3.2.6 Aansturing	15
3.3 Techniek.....	16
4 Content: verhalen met impact	16
4.1 Waardering: tevredenheid lokaal stabiel, regionaal krappe voldoende	17
4.2 Verhalen die anders niet gemaakt zouden zijn: kwantiteit en kwaliteit	17
4.3 Contentuitwisseling	19
5 Talentontwikkeling	19
5.1 Leeropbrengsten, begeleiding en scholing	19
5.2 Personeelsdoorstroom	21
6 Verduurzaming	21
6.1 Draagvlak voor samenwerking: pessimisme én optimisme.....	22
6.2 Impact: het project werkt dóór.....	22

Voorwoord

In de afgelopen 2 jaar was mijn rol om als (onafhankelijk) onderzoeker in kaart te brengen wat het project *Versterking lokale journalistiek door samenwerking* oplevert. Ik heb de honderden stakeholders regelmatig gesproken, daarnaast heb ik veel contact gehad met Marieke Bakker, en in mindere mate ook met Flip van Willigen en David Vink. In alle contacten zijn mij twee dingen opgevallen.

Een. De journalistiek ligt alle betrokkenen na aan het hart. Wie ik ook sprak, mensen doen hun werk met passie. En trots ook: journalisten maken verhalen om gezien te worden en impact te hebben.

Twee. *Quot homines, tot sententiae*. Journalisten hebben een mening. Over welke kant het op moet met de journalistiek, hoe de samenwerking eruit moet zien, of over welke verhalen ertoe doen.

Als onderzoeker is het mijn rol om feiten in te brengen en al die verschillende meningen te bundelen en er chocola van te maken. Dat is ingewikkeld soms, maar vooral ook leuk.

Den Haag, 6 juni 2023

Bertijn van der Steenhoven

Samenvatting

1 Samenwerking

- **De basis voor samenwerking is gelegd.** Voor dit project was samenwerking tussen lokale en regionale omroepen beperkt, in veel gevallen was er zelfs helemaal geen samenwerking. In twee jaar tijd is een basis gelegd waarbij partijen dagelijks contact hebben en op regelmatige basis content met elkaar delen. Op het gebied van techniek begint zich een *smooth* infrastructuur af te tekenen.
- **Inhoudelijk samenwerken is en blijft ingewikkeld.** Jawel, er wordt inhoudelijk samengewerkt tussen journalisten van lokale en regionale omroepen, maar zeker niet altijd en ook niet overal.
- **De tijd is rijp voor verdergaande samenwerking.** Partijen geven aan bereid te zijn meer commitment te tonen, en staan open voor de volgende stap in de samenwerking. De ruimte die het project lokale en regionale omroepen bood om de samenwerking zélf vorm te geven wordt inmiddels als (te) vrijblijvend ervaren. De verwachtingen mogen omhoog.

2 Content

- Journalisten maken vooral **grotere verhalen voor online**. In het tweede projectjaar is de aandacht verschoven van kwantiteit naar kwaliteit. Het aantal verhalen is best stevig gedaald, maar daar staat een surplus aan kwaliteit tegenover. Journalisten maken verhalen met impact.
- De **contentuitwisseling is toegenomen** van 25 à 30% bij aanvang van het project naar 35 à 40%. Het streven dat 50% van de lokale content wordt overgenomen door de regionale omroepen is niet gehaald, al is er wel breed draagvlak voor.
- De **tevredenheid** over de content is gelijk gebleven voor lokale projectleiders en (licht) gedaald voor regionale projectleiders.

3 Talentontwikkeling

Het project heeft journalisten ruim de kans gegeven zich te ontwikkelen. De talentontwikkeling is, hoewel tijdsintensief voor de lokale en regionale omroepen, succesvol.

60% van de journalisten is doorgestroomd naar een functie binnen de journalistieke sector. De hoge doorstroom van journalisten is om twee redenen extra uniek en waardevol:

1. Een relatief groot gedeelte had geen journalistieke achtergrond, maar blijft dus wel hangen binnen de journalistiek.
2. De groep bevat een groot aantal jonge, talentvolle journalisten, van wie velen pas net (journalistiek)opleiding hadden afgerond. Voor hen was het project een prachtige kans zich te ontwikkelen in de (lokale) journalistiek. Hun eerste ervaring als journalist is positief geweest.

4 Verduurzaming

In hoeverre het project duurzame voortzetting zal vinden valt nog te bezien. Vooral lokale projectleiders twifelen of er voldoende middelen zullen zijn om mensen vrij te spelen voor de gaten die straks gaan vallen. Gezien de beperkte financiële ruimte bij veel lokale omroepen is dat pessimisme ook niet verwonderlijk: er zal meer nodig zijn om samenwerking tussen lokaal en regionaal te bestendigen.

Toch is er ruimte voor een positieve blik: niet alleen hebben veel journalisten uit het project een betrekking gevonden binnen de sector (hoofdstuk 4), ook hebben journalisten met goed journalistiek werk hun stempel gezet op de lokale, regionale en landelijke politiek, en die impact is er juist geweest dankzij samenwerking tussen de drie lagen van het bestel. Die bevinding kan een prikkel zijn om te blijven investeren in samenwerking.

Versterking van de lokale journalistiek in het algemeen én perspectief op samenwerking tussen de lagen in het bestel krijgt ook gestalte door ontwikkelingen van de sector buiten dit project om. Structurele financiering van lokale omroepen vanuit OCW creëert een randvoorwaarde voor samenwerking en vergroot mogelijkheden tot verduurzaming.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Lokale journalistiek doet ertoe, vinden steeds vaker ook politici en bestuurders. Op 22 mei dit jaar namen lokale journalisten uit alle delen van het land deel aan de V-100, verantwoording van ministers aan honderd burgers die de jaarverslagen van de ministers kritisch bekijken. Het laat zien dat politiek en bestuur lokale journalistiek serieus (willen) nemen.

Toch is er een discrepantie tussen het toenemende gevoelde belang van lokale journalistiek enerzijds en de staat van het medialandschap op lokaal niveau. Jaren van bezuinigingen hebben lokale omroepen geen goed gedaan. Valt het tij nog te keren?

Het project *Versterking lokale journalistiek door samenwerking* is een pilot om een impuls te geven aan de lokale journalistiek (dit natuurlijk naast andere ontwikkelingen van de sector). 63 (veelal jonge) journalisten werden gestationeerd bij 41 lokale omroepen. Hun taak: in samenwerking met de regionale omroep grotere verhalen maken voor online. Vanuit de NOS en de NLPO zijn trainingen aangeboden. De projectcoördinatie is eveneens belegd bij de NOS.

1.2 Vraagstelling

Deze pilot is een experiment met als vraag: in hoeverre draagt samenwerking tussen de drie lagen van het bestel (lokaal, regionaal, NOS) bij aan versterking van de lokale journalistiek? De insteek was pionierend: omroepen kregen zélf de ruimte om de samenwerking vorm te geven. Dat was ook nodig, gezien de soms preciaire verhoudingen en de enorme tijdsdruk (zie hoofdstuk 2). Dit rapport beschrijft de resultaten van het uitproberen en testen met in het achterhoofd een nieuwe fase: het Journalistiek Huis. We blikken niet alleen terug om te evalueren, maar ook met het oog op een (eventueel) vervolg.

Concreet beschrijft dit rapport de resultaten op vier doelstellingen: verbetering van de samenwerking, versterking van de output, talentontwikkeling en duurzame versterking van lokale redacties. Bij elke doelstelling zijn veel vragen te stellen:

1. **Samenwerking.** Welke vormen van samenwerking tussen lokaal en regionaal zijn er, en wat zijn van elke samenwerkingsvorm de voor- en nadelen? Hoe kan de aansturing van journalisten het best worden vormgegeven? Met welke insteek worden lokaal, regionaal én de NOS naar tevredenheid bediend? Wat zijn minimale vereisten voor samenwerking, en wat kunnen omroepen juist éxtra doen om sámen journalistiek te bedrijven?
2. **Content.** Welke verhalen hebben journalisten gemaakt? Wat zijn de behoeften van de verschillende lagen? Welke verhalen hebben impact? Wat is de rol van video? En ook hier opnieuw de vraag: welke verhalen leiden tot tevredenheid bij de verschillende lagen?
3. **Talentontwikkeling.** Hoe hebben journalisten zich in dit project ontwikkeld? Wat is de rol van opleiding (NOS, NLPO en soms ook de regionale omroepen)? Hoe belangrijk is begeleiding?
4. **Verduurzaming.** Wat levert het project op langere termijn op? Welke opbrengsten blijven bestaan na afloop van de pilot? Hoe werkt 2 jaar samenwerking door tot voorbij december 2023?

Nadat in het voorjaar van 2022 al een tussenrapportage verscheen met een aanzet tot een antwoord op de vragen hierboven, is het nu tijd voor het definitieve antwoord. De fase van pionieren wordt afgesloten en het vizier kan gericht op de nieuwe fase. Specifiek was er na het voorjaar van 2022 de wens om antwoord te geven op drie aanvullende vragen: wat is de inhoudelijke meerwaarde van de samenwerking vertaald in verhalen die anders niet verteld zouden worden? Wat is het belang van

lokale netwerken om signalen uit de samenleving tijdig te herkennen? Wat is de beste vorm van samenwerking, niet alleen in de on-going operatie, maar ook in het geval van personele discontinuïteit?

1.3 Aanpak onderzoek

Het onderzoek geeft antwoord de bovenstaande reeks vragen, niet als catechismus, maar integraal. De betrouwbaarheid van het onderzoek wordt vergroot door het principe van *triangulatie*: de bevindingen worden gestut met méérdere onderzoeksmethoden.

Concreet is gebruik gemaakt van de volgende gegevens:

- **Enquête (voorjaar 2023).** In het voorjaar van 2023 is een grootschalige enquête uitgezet onder journalisten, en projectleiders (lokaal en regionaal). Deze enquête geeft goed inzicht in de kijk van de belangrijkste stakeholders.
- **Interviews rol landelijke projectleider (voorjaar 2023).** Aanvullend op de enquête zijn in het voorjaar van 2023 ook interviews gehouden over de rol van de landelijke projectleider.
- **Verslagen regiomeetings (voor- en najaar 2022).** In 2022 heeft de projectleider per regio gesproken met journalisten, projectleiders (lokaal en regionaal) over de voortgang van het project. Het resultaat zijn *good practices* en *lessons learned*, en ook concrete afspraken voor ambities na de bijeenkomst.
- **Analyse opmerkingen journalisten (zomer 2022 en voorjaar 2023).** De opmerkingen die journalisten plaatsen bij hun verhalen zijn waardevol omdat die laten zien wat in de praktijk de *successen* en *struikelblokken* zijn. In totaal zijn 821 opmerkingen geanalyseerd.
- **Database content (doorlopend).** Uniek aan dit project is dat journalisten hun verhalen noteren in een individuele Excelsheet. Hun verhalen worden gebundeld in een grotere database. Zo hebben we makkelijk zicht op de kwantiteit. De kwaliteit is gemonitord met wekelijkse outputrapportages die sinds eind 2022 ook naar de journalisten zelf worden gestuurd.

1.4 Leeswijzer

Het rapport volgt de vier doelstellingen, voorafgegaan door een hoofdstuk over project governance.

- **Hoofdstuk 2 (project governance):** doel en scope project (2.1), stuurgroep (2.2) en rol landelijke projectleider (2.3)
- **Hoofdstuk 3 (samenwerking):** waardering samenwerking (2.1), vijf vormen van samenwerking en hun voor- en nadelen (2.2), coördinatie (lokaal-NOS) (2.3) en de rol van techniek (2.4).
- **Hoofdstuk 4 (content):** waardering (3.1), kwantiteit en kwaliteit van de verhalen (3.2) en contentuitwisseling (3.3).
- **Hoofdstuk 5 (talentontwikkeling):** leeropbrengsten, begeleiding en scholing (4.1) en personeelsdoorstroom (4.2).
- **Hoofdstuk 6 (verduurzaming):** draagvlak voor samenwerking (5.1) en impact op langere termijn (5.2).

Veel leesplezier!

2 Project governance

Dit hoofdstuk beschrijft achtereenvolgens de doel en scope van het project (2.1) en de rol van de stuurgroep (2.2). Daarnaast is de rol van een landelijke projectleider geëvalueerd (2.3).

2.1 Doel en scope project

Het project *Versterking Lokale Journalistiek door Samenwerking* is een (relatief) grote pilot, bekostigd door een eenmalige subsidie vanuit OCW. In de Mediabegrotingsbrief 2021 d.d 19 november 2020 noemt toenmalig minister Slob:

NOS, RPO en NLPO delen verantwoordelijkheidsgevoel voor het tijdelijk versterken van de lokale journalistiek. Deze pilot zal gemeenschappelijke leerervaringen opleveren, die OCW ziet als de beste garantie voor goede samenwerking in de journalistieke infrastructuur.

De minister heeft voor de pilot 4,5 miljoen beschikbaar gesteld. Concreet heeft de pilot als volgt vorm gekregen:

- **Looptijd.** 1 mei 2021 – 31 december 2023.¹
- **Aantal journalisten.** 63 journalisten (fulltime).
- **Aantal lokale omroepen.** 44 lokale omroepen (in alle 13 regio's) van de (destijds) in totaal ongeveer 240 lokale omroepen.

De opstart van het project kende een hoge tijdsdruk. Desalniettemin is het gelukt om voor 1 juni 2021 voldoende journalisten te werven.

2.2 Stuurgroep

De stuurgroep bestaat uit:

- Flip van Willigen (namens NLPO)
- David Vink (namens RPO)
- Marcel Gelauff en later Giselle van Cann (hoofdredacteur NOS)

De vergaderfrequentie evolueerde van wekelijks in het begin tot driewekelijks aan het einde van het project. Deze vergaderingen werden gehouden tezamen met Marieke Bakker (projectleiding), Ferry Kesselaar (NOS Techniek/Facilities) en Esther van Genugten (NOS HR). Paul Thewissen (OCW) was deze vergaderingen aanwezig als waarnemer en op verzoek adviseur.

In de **startsituatie** hebben NLPO en RPO een kwartiermaker ingezet die samen “de X-ray” hebben gemaakt en geïmplementeerd. Deze X-ray was een inventarisatie naar de regionale behoeftes naar versterking van de journalistiek, gekoppeld aan de mogelijkheden van zowel de regionale als de lokale omroepen om op een juiste manier in deze behoeftes te kunnen voorzien. Beide kwartiermakers woonden in de beginperiode de stuurgroepvergaderingen bij. De “X-Ray-methodiek” en de daarna toegepaste project governance hebben geleid tot een efficiënte besturing van het project waarbij meer bestuurlijke kwesties tussen RPO en NLPO buiten het project gehouden konden worden.

2.3 Landelijk projectleider

De **operationele aansturing** lag volledig in handen van de landelijk projectleider Marieke Bakker (NOS), die hiervoor dagelijks schakelde met de (13) regionale- en de (43) lokale projectleiders. Namens

¹ In eerste instantie was sprake van een looptijd van 1 jaar (1 mei 2021 – 31 mei 2022). In het plan dat door de stuurgroep is ingediend werd al ingezet op een langere looptijd dan 1 jaar. In 2022 is het project met 1 jaar verlengd. Begin 2023 is besloten het project af te bouwen, maar wel met een uitfasering tot 31 december 2023.

de stuurgroep is deze rol geëvalueerd (2.3.1.) Daarnaast is gesproken met een selectie van stakeholders (2.3.2).

2.3.1 Terugkoppeling stuurgroep

Namens de stuurgroep is door David Vink (RPO) een terugkoppeling gegeven die hieronder integraal is weergegeven:

De rol van de landelijk projectleider is onmisbaar gebleken. Het inrichten van een goede samenwerking tussen lokaal en regionaal is situatie en persoonsgebonden. Er bestaat geen "one size fits all". Dit betekent geenszins dat er geen structuur en operationele coaching en dagelijkse aansturing mogelijk en noodzakelijk is. Wanneer de situatie te persoonsgebonden wordt en/of er blijken in het verleden al (vertroebelende) samenwerkingservaringen te zijn, dan is een Landelijk Projectleider nodig voor het aangeven van de grenzen vanuit het project en als intermediair daar waar partijen niet tot elkaar komen. In het tweede jaar lag de nadruk van de Landelijk Projectleider op het sturen van de journalisten naar meer verdiepende en duidende content. Dit resulteerde in minder maar kwalitatief betere artikelen en de daarbij behorende stijging van de contentuitwisseling tussen lokale omroepen en regionale omroepen en de NOS.

De Landelijk Projectleider opereert bij voorkeur op een schaal waarbij de regio- en lokale coördinatoren gekend worden en ook de journalisten relevante persoonlijke aandacht krijgen. Bij een verduurzaming van dit project dient goed gekeken te worden welke schaal behapbaar is om deze rol goed te kunnen vervullen.

2.3.2 Terugkoppeling stakeholders

Conclusie uit de gesprekken met stakeholders is dat er **brede steun** is voor een landelijke projectleider. Tegelijkertijd wisselt de meerwaarde van zo'n functionaris: voor de een is die duidelijk aanwijsbaar, terwijl het belang voor een ander minder duidelijk is.

Een voordeel van een landelijke projectleider is de **objectieve blik van buitenaf**. Respondenten geven aan dat de projectleider succesvol heeft bemiddeld in conflicten of discussies tussen lokale en regionale omroepen. De naam NOS geeft de projectleider bij partijen het nodige gezag.

Een tweede voordeel van een landelijke projectleider is de **informatievoorziening over het grotere plaatje**. Projectleiders noemen in dit verband de regiomeetings waarin de NOS-projectleider met cijfers een helder beeld gaf hoe een regio zich op het gebied van kwaliteit, kwantiteit en contentuitwisseling verhoudt tot andere regio's. Wel werd bij de regiomeetings de vertaalslag naar concrete afspraken en doelstellingen gemist. Dat was nog steeds bij de partijen zelf belegd. Zo blijft het sturen op projectdoelstellingen te vrijblijvend.

Projectleiders zetten soms vraagtekens bij de **vrijblijvende insteek van het project**. Samenwerkingen komen alleen van de grond als beide partijen elkaar zélf actief opzoeken en de samenwerking handen en voeten geven. Daar waar dat niet gebeurt zou sterker mogen worden gestuurd. Het is immers de doelstelling van dit project om te gaan samenwerken, zo redeneren projectleiders. In een volgende fase is dus ruimte voor meer ambitie en mag meer commitment worden geëist.

Er is behoefte aan **duidelijkheid over de rol- en mandaatverdeling**. Vooral regionale projectleiders voelen een spagaat waarbij zij in de praktijk journalisten aansturen, hoewel diezelfde journalisten formeel niet aan hun regionale omroep zijn gelieerd. Zodoende kunnen zij journalisten nergens aan houden, ook omdat er geen heldere doel- en taakstellingen zijn.

Er is behoefte aan **zichtbaarheid** van de landelijke projectleider. Journalisten en projectleiders vinden het prettig als de projectleider een bezoek brengt aan hun omroep. Hier geldt: hoe meer, hoe beter. Een bezoek van een jaar terug wordt als lang geleden ervaren. Twee kanttekeningen: 1) mensen willen

áltijd meer individuele erkenning, maar onderschatten vaak hoeveel werk het kost om een grote groep (120 directe stakeholders in dit project) te managen, laat staan ieder individu regelmatig te spreken. 2) In het eerste jaar was er vanwege corona geen gelegenheid om omroepen te bezoeken.

Journalisten waarderen vooral de **landelijke terugkomdagen**. Zulke grootschalige bijeenkomsten werken inspirerend. Overleggen met collega's zorgt voor nieuwe ideeën en frustraties over problemen binnen de lokale omroep worden gerelativeerd als blijkt dat andere lokale omroepen ook problemen kennen, soms nog veel meer dan bij de eigen lokale omroep.

Er bestaat behoefte aan **inhoudelijke aansturing / coördinatie**. Journalisten krijgen nu wekelijks een rapport met een overzicht van dominante thema's bij collega's. Dat wordt gewaardeerd, maar er mist nog coördinatie en afspraken om die bevindingen vervolgens te vertalen naar actie, iemand die journalisten aan verhalen en dossiers koppelt.

3 Samenwerking: stabiele basis, draagvlak voor meer ambitie

Dit hoofdstuk beschrijft hoe de samenwerking tussen lokale omroepen enerzijds en de regionale omroepen en / of de NOS anderzijds zich in dit project heeft ontwikkeld. De vraagstelling in de dataverzameling was steeds: wat is goed gegaan en waar zijn kansen blijven liggen?

Het resultaat van 2 jaar *Versterking Lokale Journalistiek door Samenwerking* in drie conclusies:

1. **De basis voor samenwerking is gelegd.** Voor dit project was samenwerking tussen lokale en regionale omroepen beperkt, in veel gevallen was er zelfs helemaal geen samenwerking. In twee jaar tijd is een basis gelegd waarbij partijen dagelijks contact hebben en op regelmatige basis content met elkaar delen. Op het gebied van techniek begint zich een *smooth* infrastructuur af te tekenen.
2. **Inhoudelijk samenwerken is en blijft ingewikkeld.** Jawel, er wordt inhoudelijk samengewerkt tussen journalisten van lokale en regionale omroepen, maar zeker niet altijd en ook niet overal.
3. **De tijd is rijp voor verdergaande samenwerking.** Partijen geven aan bereid te zijn meer commitment te tonen, en staan open voor de volgende stap in de samenwerking. De ruimte die het project lokale en regionale omroepen bood om de samenwerking zélf vorm te geven wordt inmiddels als (te) vrijblijvend ervaren. De verwachtingen mogen omhoog.

Dit hoofdstuk zet het allemaal op een rij: wat werkt goed en wat werkt minder? Te beginnen met de globale waardering van alle stakeholders (3.1). Specifiek gaat het hoofdstuk in op vijf samenwerkingsvormen tussen lokaal en regionaal (3.2) en de rol die van landelijke coördinatie in de hele samenwerking (3.3). Gebleken is ook dat behalve de meer organisatorische en menselijke kant een belangrijke rol is weggelegd voor techniek (3.4).

3.1 Waardering: betrekkelijke tevredenheid

Het project leidt in de huidige vorm tot betrekkelijke tevredenheid bij stakeholders. Belangrijkste constatering zijn dat de tevredenheid naargelang het project vordert niet toeneemt, maar ook niet veel afneemt. De meest aannemelijke verklaring voor de licht afnemende tevredenheid is dat er inmiddels minder stappen worden gezet waar stakeholders écht iets van merken. De basis is er inmiddels en er is draagvlak voor duurzaam samenwerken. Het is nu tijd voor een volgende fase.

Eerst de precieze waarderingcijfers. Bij de vorige evaluatie (najaar 2021) kreeg de samenwerking een voldoende van lokale projectleiders (7,1) en regionale projectleiders (6,8) (zie tabel 1). Contentuitwisseling bleek destijds een belangrijke drijver van tevredenheid. Om die reden is het

streven toen opgeschroefd van 1 op de 3 berichten naar 1 op de 2 berichten. Over-all is het gelukt om de contentuitwisseling te verhogen, maar de verschillen tussen regio's zijn groot (zie hoofdstuk 3).

Bij deze evaluatie is de tevredenheid licht afgenomen naar een iets krappere voldoende door zowel journalisten (6,8), lokale projectleiders (6,8) en regionale projectleiders (6,5). De verklaring? Er wordt niet altijd écht samengewerkt. Regionale projectleiders noemen in dit verband een gebrek aan "power": de journalisten zijn niet in dienst van hun omroep en dus hebben ze alleen zachte middelen om daadwerkelijke samenwerking af te dwingen. Hoewel partijen op papier zelf de mogelijkheid hebben om verdergaande afspraken te maken, lukt dat in de praktijk dus niet altijd. Ook dit laat zien dat het tijd is voor een volgende fase, waarin partijen wat goed is consolideren, maar zich ook committeren aan "de volgende stap".

Tabel 1. Tevredenheid stakeholders over samenwerking.

Stakeholder	Voorjaar 2023	Najaar 2021
Regionale projectleiders	6,5	6,8
Lokale projectleiders	6,8	7,1
Journalisten	6,8	-

Wat zijn dan de belangrijkste **succesfactoren** om te consolideren? Als eerste succesfactor noemen zowel lokale als regionale projectleiders **professionalisering**. Vooral lokale projectleiders van kleinere omroepen geven aan in de afgelopen periode duidelijke stappen te hebben gezet. Een van hen schrijft in de enquête van voorjaar 2023:

Mede dankzij de tijdelijke verslaggevers is de naam van [LOKALE OMROEP] bekender geworden. We zijn niet zomaar een vrijwilligers omroepje meer, maar een lokaal station met ambities waar je kunt groeien als verslaggever. Waar je opleidingen kunt volgen, waar feedback wordt gegeven, waar ruimte is om te experimenteren.

Een andere lokale projectleider merkt op:

De begeleiding [door de regionale omroep, BvdS] was nodig om een goede basis neer te zetten.

Deze bevindingen laten zien dat samenwerking daadwerkelijk leidt tot versterking van lokale redacties. Hierbij wel twee kanttekeningen: 1) Niet alle lokale omroepen hebben dezelfde behoefte. De ene omroep is (veel) verder dan de andere, constateerden we ook al bij de nulmeting. Voor de grotere lokale omroepen is professionaliteit al het uitgangspunt. 2) Een sleutelrol is voor de inzet of het mandaat van de regionale omroep. In de ene regio zijn beduidend meer stappen gezet op het gebied van professionalisering dan in de andere.

Een tweede succesfactor is **verbeterde contentuitwisseling**. Projectleiders, lokaal en regionaal, meten het succes van het project af aan de mate waarin contentuitwisseling is verbeterd. Voor het project was die er soms al wel, maar vrijwel nooit op structurele basis. In dit project is in de meeste regio's een constante stroom van verhalen tot stand gebracht en dat wordt gewaardeerd. Vooral regionale projectleiders hechten eraan dat het project voldoende verhalen oplevert, en daarbij natuurlijk liefst verhalen uit de haarvaten van de samenleving. Daar waar de contentuitwisseling mondjesmaat is opgebouwd, wordt geklaagd. Projectleiders uit dergelijke regio's geven dan aan dat het project voor hen te weinig heeft opgeleverd.

Een regionale projectleider noemt in de enquête van voorjaar 2023 de professionalisering én de verbeterde contentuitwisseling:

Puur vanuit [regio] gezien levert de samenwerking nu al bijna een jaar de circa 60 verhalen per maand op, die we van lokale omroepen hoopten te krijgen via het NOS-project EN het RPO-project. De kwaliteit kan (altijd) beter, maar daar werken we continue aan. Vanuit de lokale omroepen (op één na) hoor ik blije geluiden over de content, feedback, tips, cursussen etc. etc. die zij bij ons (kunnen) krijgen. En hier geldt; ze willen méér dan we kunnen bieden, omdat ook bij [regionale omroep] de middelen niet onuitputtelijk zijn.

Over de contentuitwisseling meer in hoofdstuk 4.

De belangrijkste **struikelblokken** in het project zijn ten eerste een **gebrek aan échte samenwerking**. Projectleiders en journalisten balen ervan als de samenwerking niet echt van de grond is gekomen. Meestal omdat partijen elkaar niet écht hebben willen vinden of omdat de samenwerking niet gelijkwaardig is ingestoken. De voorwaarden voor samenwerking ontbreken: er is te weinig contact tussen omroepen en wederzijds wordt geen content aangeboden, laat staan uitgewisseld. Klachten hierover clusteren zich naar een tweetal regio's waar partijen geen echt plan hebben weten te maken voor structurele samenwerking. Daartegenover staan natuurlijk regio's waar de samenwerking wél echt succesvol is.

Een tweede struikelblok betreft de **aansturing** (zie ook 3.2.6). Vooral regionale projectleiders zijn ontevreden over het feit dat zij niet écht invloed kunnen uitoefenen op de journalisten. De journalisten zijn in dienst van de NOS en werken primair voor lokale omroepen, maar worden in de praktijk juist intensief begeleid en aangestuurd door de regionale omroepen. De regionale omroep kan echter niets eisen, omdat de journalisten bij de NOS in dienst zijn en niet bij de regionale omroep. In een vervolgfase van het project is het aan te raden om een andere constructie te overwegen of hardere afspraken te maken.

3.2 Vijf vormen van samenwerking (lokaal – regionaal)

In dit project zijn vijf vormen van samenwerking dominant gebleken. Het belangrijkste is de basis: dagelijks contact (samenwerkingsvorm 1). Een stap verder gaat inhoudelijk samenwerken tussen een lokale en regionale journalist (samenwerkingsvorm 2) of een team van lokale journalisten met coördinatie door een regionale omroep (samenwerkingsvorm 3). Tot slot werken lokale en regionale omroepen samen door personeel uit te wisselen, hetzij in de vorm van een regionale journalist op een lokale redactie (samenwerkingsvorm 4) of door het (tijdelijk) plaatsen van lokale journalisten op een regionale redactie (samenwerkingsvorm 5).

3.2.1 De basis: dagelijks overleg (samenwerkingsvorm 1)

Dagelijks overleg gaat over waar omroepen die dag mee bezig zijn. Lokale en regionale journalisten en / of redacteuren stemmen met elkaar af wat die dag gemaakt wordt en wat ze van elkaar kunnen gebruiken.

Dagelijks overleg is sterk toegenomen. Gemiddeld hebben journalisten 3,2 dagen per week contact met een contactpersoon van de regionale omroep. Meer dan de helft van de journalisten heeft (zo goed als) dagelijks contact (zie Tabel 2). Bij de nulmeting bleek dat partijen elkaar lang niet altijd goed kenden. Vooral de (toen) kleinere lokale omroepen hadden weinig tot geen contact met de regionale omroep. Dankzij actieve sturing in regiomeetings is het contact tussen lokaal en regionaal bij veel omroepen tot stand gekomen.

Tabel 2. Vormgeving dagelijks overleg.

Frequentie (dagelijks, wekelijks, ad hoc)	Voorkomen (percentage)
Dagelijks	53,7%

<ul style="list-style-type: none"> • Afstemming tijdens de dag met samensteller / redacteur • Dagstart / ochtendvergadering 	
Wekelijks (weekplanning)	14,8%
Ad hoc (via telefoon, Whatsapp, e-mail)	31,5%

De projectleider van de regionale omroep heeft een heel invloedrijke rol in het verbinden van lokale en regionale omroepen. In het project is het belang van deze rol zowel ten positieve als ten negatieve gebleken. Positieve evaluaties noemen: 1) oog voor alle lokale omroepen; 2) professionalisering van (kleinere) lokale omroepen door coaching en begeleiding van journalisten; 3) mogelijkheid tot sparren; 4) contentuitwisseling. Negatieve evaluaties noemen juist het gebrek aan een van deze punten.

De sleutelrol die de projectleider heeft in de samenwerking tussen lokaal en regionaal blijkt ook uit de veranderingen (ten goede of ten kwade) als de ene regionale projectleider plaatsmaakte voor de andere. Meermaals hebben we kunnen constateren dat de contentuitwisseling significant toe- of afnam na een wisseling van de wacht bij de regionale omroep.

Good practice: een heldere structuur zorgt voor tevredenheid

In meerdere regio's (o.a. Zeeland, Groningen, regio-West) zijn regionale projectleiders aan de slag gegaan om een heldere structuur op te zetten voor contentuitwisseling. Zo vertelde de projectleider van Omroep Zeeland tijdens de regiomeeting in het voorjaar van 2022 dat hij een proces heeft opgesteld.

Een uitdaging is om de contentuitwisseling ook in de weekenden goed te organiseren. Tijdens een andere regiomeeting, ook in het voorjaar van 2022, vertelde een lokale projectleider dat verhalen doordeweeks wél, maar in het weekend niet worden overgenomen door de regionale omroep.

3.2.2 Verdieping: inhoudelijke samenwerking (verrijking) (samenwerkingsvorm 2)

Met inhoudelijke samenwerking wordt bedoeld dat een journalist van de lokale omroep samen met een collega van de regionale omroep (of NOS) werkt aan hetzelfde – doorgaans grotere – bericht. Berichten kunnen in dezelfde vorm worden gepubliceerd bij lokaal en regionaal, maar kunnen ook uniek worden gemaakt voor elk platform.

Ilona de Vries (Leo Middelsé) en Milou Stoop (Jeugdjournaal) over asielzoekers in Leeuwarden

Via Bureau Regio kwamen Ilona de Vries (Leo Middelsé) en Milou Stoop (Jeugdjournaal) met elkaar in contact. Daarna maakten ze samen meerdere berichten over kinderen in azc Leeuwarden. De kracht zit hem in het netwerk van de lokale omroep en het bereik van de NOS.

Zie ook een [blog](#) op de projectwebsite.

Dit project heeft weliswaar geleid tot de nodige inhoudelijke gezamenlijke verhalen, maar in de praktijk blijkt inhoudelijke samenwerking lastig van de grond te komen. Gemiddeld werken journalisten niet meer dan 0,8 dag / week samen met een collega van de regionale omroep. Als het wel lukt om inhoudelijke samenwerking op te zetten leidt dit tot mooie verhalen, vinden zowel projectleiders (lokaal en regionaal) als journalisten. Journalisten waarderen daarnaast het sparren met

andere collega's. Wel moet het eigenaarschap duidelijk zijn (o.a. moment van publiceren). Regionale projectleiders geven aan soms aan te lopen tegen een niveauverschil tussen journalisten van hun eigen omroep en de minder ervaren journalisten van lokale omroepen.

Als er een ambitie is om inhoudelijke samenwerking te stimuleren is het raadzaam daar al op in te zetten vóór aanvang van een project. Als journalisten eenmaal aan de slag zijn en een werkmodus hebben gevonden is het lastig om ze "gedwongen" te laten samenwerken met collega's van een andere omroep. Natuurlijk ontstaan samenwerkingen in de praktijk ook weleens spontaan, maar de contentmonitoring wijst uit dat dit meer uitzondering is dan regel.

De introductie van de MediaCloud in de zomer van 2022 heeft geleid tot meer inhoudelijke verrijking van lokale verhalen door de NOS of door lokale invulling van landelijke verhalen. Per maand worden ongeveer 10 verhalen of beeldmateriaal van lokale journalisten gebruikt door de NOS, andersom gebeurt het iets vaker, ongeveer 20 keer per maand.

3.2.3 Verdieping: themaverhalen (samenwerkingsvorm 3)

Met themaverhalen wordt bedoeld dat journalisten van meerdere lokale omroepen input aanleveren voor een groter regionaal bericht. Lokale journalisten kennen de specifieke situatie in hun eigen bedieningsgebied, terwijl de regionale omroep zich juist focust op het grotere plaatje. Anders dan bij inhoudelijke verrijking gaat het hier dus om het bundelen van input vanuit méérdere lokale omroepen in een groot bericht.

In de praktijk blijkt het werken aan themaverhalen, net als inhoudelijke verrijking, praktisch lastig. Gemiddeld werken journalisten 0,6 dag / week aan grotere themaverhalen, en op basis van de contentmonitoring lijkt dat cijfer eerder te hoog dan te laag. Themaverhalen zijn bij de contentmonitoring een uitzondering. Tegelijkertijd zijn het typisch de grotere verhalen die anders niet gemaakt zouden worden, en daar is het project ook voor bedoeld. De verhalen die wel werden gemaakt leiden dan ook tot tevredenheid en trots bij zowel lokaal als regionaal. Journalisten noemen ook het sparren met collega's als groot pluspunt.

Samenwerking bij Oekraïne-verhaal, Omroep West

Journalisten Bart van der Helm (WOS), Billie Twigt (RTV Krimpenerwaard), Gerda den Hollander (RTV Gouwestad), Maarten Groeneweg (Omroep Delft), Robbert Beurse (Sleutelstad) en Sten van der Valk (Bollenstreekomroep) maakten samen een themaverhaal over Oekraïense vluchtelingen in hun gemeente of stad. Het bericht is een reeks portretten van vluchtelingen, met veel foto's.

Zie ook een [blog](#) op de projectwebsite.

Gedurende het project heeft de NOS-projectleider initiatief genomen om datasets van de NOS te delen met lokale journalisten en om journalisten uit het project aan te sluiten op liveblogs (zie kader). Deze vorm van samenwerkingsvorm bleek meer succesvol. Themaverhalen worden niet van onderop gevormd (door de input van meerdere lokale omroepen te combineren), maar de NOS reikte datasets aan, waar lokale journalisten vervolgens berichten mee kunnen maken voor hun eigen bedieningsgebied. Uit de contentmonitoring blijkt dat datasets die door de NOS zijn rondgestuurd goed werden gebruikt. Bij liveblogs stuurden journalisten hun bijdrage naar een centraal e-mailadres. Ook dit leidde tot meerdere unieke lokale verhalen in berichtgeving van de NOS.

Datasets NOS

Journalisten uit het project hebben met succes gebruikgemaakt van datasets die werden aangereikt door de NOS.

Figuur 1. Een tweet van journalist in de NOS-liveblog over de gemeenteraadsverkiezingen.

- **Chinese camera's.** Uit onderzoek van de NOS bleek dat ruim 50 Nederlandse gemeenten camera's gebruiken van het omstreden Chinese merk Hikvision, waaronder gemeente Westland (bron: [WOS](#)).
- **Busvervoer.** Onderzoek van de NOS wijst uit dat het aantal bushaltes in kleinere kernen terugloopt. Lokale journalisten pikten het verhaal op en werkten het specifiek uit voor Limburg (bron: [NOS](#)).
- **Liveblogs.** Journalisten uit het project leverden input voor de NOS-liveblogs over grote gebeurtenissen en evenementen (o.a. gemeenteraadsverkiezingen, Dodenherdenking) (zie figuur 1).

Zie ook een [blog](#) op de projectwebsite.

Het aantal samenwerkingen tussen lokale omroepen (zonder coördinatie van een regionale omroep of de NOS) is in dit project heel beperkt gebleven.

3.2.4 Regioedacties (samenwerkingsvorm 4)

Regioedacties zijn deelredacties van de regionale omroep op de redactie van een lokale omroep. Meestal plaatst een regionale omroep een journalist of coördinator bij de grotere lokale omroepen uit de regio. Een journalist richt zich op verhalen voor lokaal én regionaal, terwijl een coördinator zich meer richt op professionalisering van de lokale omroep of op het anderszins verbeteren van samenwerking. Regioedacties bestonden al voor het project en zijn ook niet door dit project geïnitieerd, maar omdat de samenwerking bij meerdere omroepen zo is vormgegeven is deze specifieke vorm van samenwerken wel meegenomen in de dataverzameling voor deze evaluatie.

Eerst wat feiten: journalisten werken gemiddeld 1,0 dag / week samen met een journalist van de regionale omroep die op hun lokale redactie is gestationeerd. Maar de verschillen zijn natuurlijk groot: een grote groep journalisten werkt nooit op deze manier, terwijl een kleinere groep juist vaak samenwerkt in een regioedactie.

De voordelen van regioedacties laten zich raden: journalisten hebben een extra collega om te sparren, en lokale omroepen krijgen er in ruil voor koffie, een bureau en een scherm "gratis" verhalen bij. Daarnaast noemen journalisten én lokale projectleiders regelmatig professionalisering: ervaren journalisten of coördinatoren van de regionale omroep dragen waardevolle kennis over. Voor de regionale omroepen is het voordeel vooral een betere band met de lokale omroep.

Struikelblokken zijn er ook: journalisten uit het project geven aan dat zij niet de grotere verhalen voor lokaal én regionaal konden of mochten maken, omdat de grotere verhalen al worden opgepakt door de journalist van de regionale omroep zelf. Regionale projectleiders geven aan dat regiojournalisten soms te veel opgaan in (de lokale agenda van) de lokale omroep. Naar mijn indruk kunnen regioredacties goed werken zolang de gestationeerde journalist voldoende communicatief en ervaren is. De voordelen die er ontegenzeggelijk zijn wegen dan ruimschoots op tegen eventuele nadelen.

3.2.5 Plaatsing bij regionale redactie (samenwerkingsvorm 5)

Met plaatsing bij de regionale redactie wordt bedoeld dat lokale journalisten hun werk doen vanaf de redactie van de regionale omroep. Het kan gaan om een inwerkperiode of een andere vorm waarbij een journalist tijdelijk vooral werkt vanaf de regionale redactie, en om een vorm waarbij een journalist een of meer vaste dag(en) per week bij de regionale redactie is geplaatst.

Journalisten werken 1,2 dagen / week vanaf de redactie van een regionale omroep. 6 journalisten werken alle dagen van de week bij de regionale omroep. In 3 gevallen gaat het om fysieke plaatsing bij de regionale omroep, omdat de begeleiding op de lokale redactie niet toereikend is. 3 journalisten werken fysiek weliswaar vanaf de lokale redactie, maar zijn online de hele dag (actief) aangesloten bij de regionale redactie.

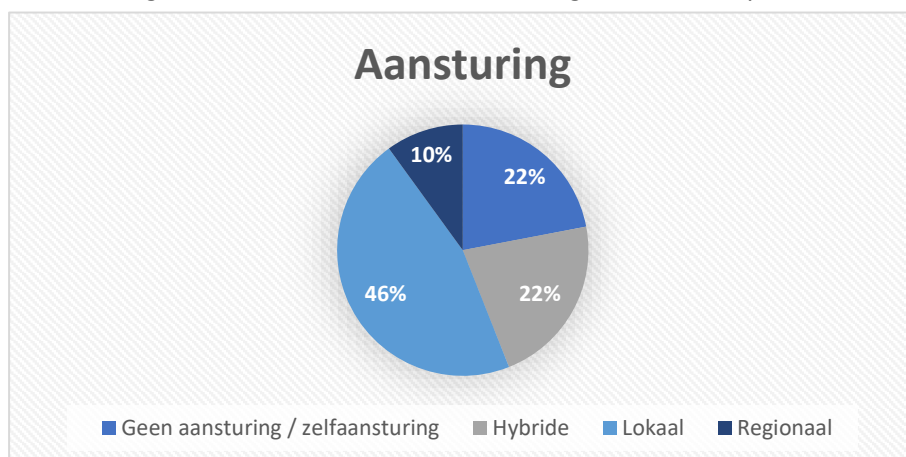
Voordelen van deze vorm van samenwerking zijn, afgezien van de inkoppers (band scheppen, professionalisering), in mindere mate toegang tot faciliteiten (m.n. apparatuur voor video geluid), maar een zorgwekkend aantal journalisten noemt ook collegialiteit. De veelal jonge journalisten uit dit project vinden het prettig om te “ontsnappen” aan de lokale redacties waar ze zich alleen voelen of waar ze bij collega’s de professionaliteit missen.

Nadeel is voor lokale projectleiders de verminderde controle op de agenda van eigen journalisten. Journalisten zelf noemen vooral reistijd als belemmering.

3.2.6 Aansturing

De gekozen wijze van aansturing was relatief vrij: hoewel in de oorspronkelijke plannen voor het project concreet was voorgeschreven door wie journalisten zouden worden aangestuurd is er in de praktijk voor gekozen om het aan partijen zelf te laten om een modus te vinden in de aansturing. Vaak is dat goed uitgekapt, maar vooral bij projectleiders (regionaal) zijn er ook klachten.

Eerst de journalisten. Zij geven aan vooral lokaal aangestuurd te worden (zie figuur 2). Zolang de professionaliteit voldoende gegarandeerd kan worden, werkt lokale aansturing naar behoren. Complexer is aansturing do or zowel de lokale als de regionale omroep. Journalisten geven aan

Figuur 2. Gekozen wijze van aansturing (resultaten enquête voorjaar 2023 onder journalisten.)

weleens tussen wal en schip te vallen. Maar er zijn ook voordelen: aansturing van twee kanten geeft journalisten meer ideeën en input. Een journalist stelt in de enquête van voorjaar 2023:

De voordelen zijn dat ik van meerdere mensen ideeën meekrijg. Ik kan hierdoor voor mijn gevoel een mooi rond verhaal maken dat van alle kanten wordt belicht. Het nadeel is dat regionaal en lokaal het soms niet met elkaar eens is, ik moet dan de afweging maken waar ik voor kies wat er voor kan zorgen dat het verhaal soms niet op beide platformen wordt weggezet.

Ongeveer 1 op 5 journalisten geeft aan geen aansturing te krijgen en dus zichzelf aan te moeten sturen. Het gaat om journalisten die veelal werken bij kleinere lokale omroepen. Voor een enkeling is zelfaansturing problematisch, maar de meeste journalisten zijn positief over de vrijheid die ze hebben om zélf onderwerpen te kiezen en uit te werken. En het gaat daarbij niet alleen om “oude rotten”, maar ook om een grote groep journalisten die er in korte tijd in is geslaagd als zelfstandig journalist lokale en regionale omroepen te bedienen.

Problemen over de aansturing worden vooral genoemd door regionale projectleiders. Waar lokale projectleiders blij en tevreden zijn met de vooral lokaal ingestoken aansturing – volgens lokale projectleiders worden journalisten nog vaker lokaal aangestuurd dan volgens de journalisten zelf – zijn veel regionale projectleiders ronduit ontevreden over deze werkwijze. Ze missen duidelijkheid (wie is nu de baas?) en soms ook professionaliteit, waardoor verhalen te lokaal blijven.

3.3 Techniek

Op het gebied van techniek zijn in dit project voorzichtige stappen gezet richting een technische infrastructuur, maar er is ruimte voor meer. In de huidige vorm is de techniek nog erg omslachtig:

1. Een beperkt aantal (8) lokale omroepen is aangesloten op het redactiesysteem van de regionale omroep. Bij andere omroepen gaat de contentuitwisseling via andere wegen. Journalisten moeten video's soms wel vier keer aanleveren: lokaal, regionaal, NOS, MediaCloud.
2. Uit de voortgaande contentmonitoring blijkt dat de MediaCloud de contentuitwisseling ten goede komt. Niet alleen gebruikt de NOS regelmatig beelden van lokale omroepen, het werkt juist vooral andersom: lokale journalisten gebruiken beeldmateriaal van de NOS.
3. Journalisten maken gebruik van een keur aan technische faciliteiten van regionale omroepen, vooral camera(mensen), opnameapparatuur en computers voor montage. De materialen die zijn verstrekt door de NOS (laptop, telefoon) voldoen voor de meeste journalisten wel voor de meeste gevallen, maar ondersteuning in Hilversum is, hoewel goed, praktisch lastig (vooral door reisafstand).

4 Content: verhalen met impact

De resultaten van intensieve samenwerking worden vooral zichtbaar door de verhalen die in dit project zijn gemaakt. Over-all kunnen de volgende drie conclusies worden getrokken:

- Journalisten maken vooral **grotere verhalen voor online**. In het tweede projectjaar is de aandacht verschoven van kwantiteit naar kwaliteit. Het aantal verhalen is best stevig gedaald, maar daar staat een surplus aan kwaliteit tegenover. Journalisten maken verhalen met impact.
- De **contentuitwisseling is toegenomen** van 25 à 30% bij aanvang van het project naar 35 à 40%. Het streven dat 50% van de lokale content wordt overgenomen door de regionale omroepen is niet gehaald, al is er wel breed draagvlak voor.

- De **tevredenheid** over de content is gelijk gebleven voor lokale projectleiders en (licht) gedaald voor regionale projectleiders.

De bevindingen hieronder zijn vooral gebaseerd op de wekelijkse en maandelijkse outputrapportages en op het opmerkingenonderzoek. De tevredenheidscijfers in 3.1 zijn uitgevraagd via de enquête in het voorjaar.

4.1 Waardering: tevredenheid lokaal stabiel, regionaal krappe voldoende

De waardering voor de content is wisselend voor lokaal en regionaal. Lokaal is de tevredenheid stabiel, regionaal is de tevredenheid afgenomen ten opzichte van de meting in het najaar van 2021 (zie tabel 3).

Tabel 3. Tevredenheid stakeholders over content.

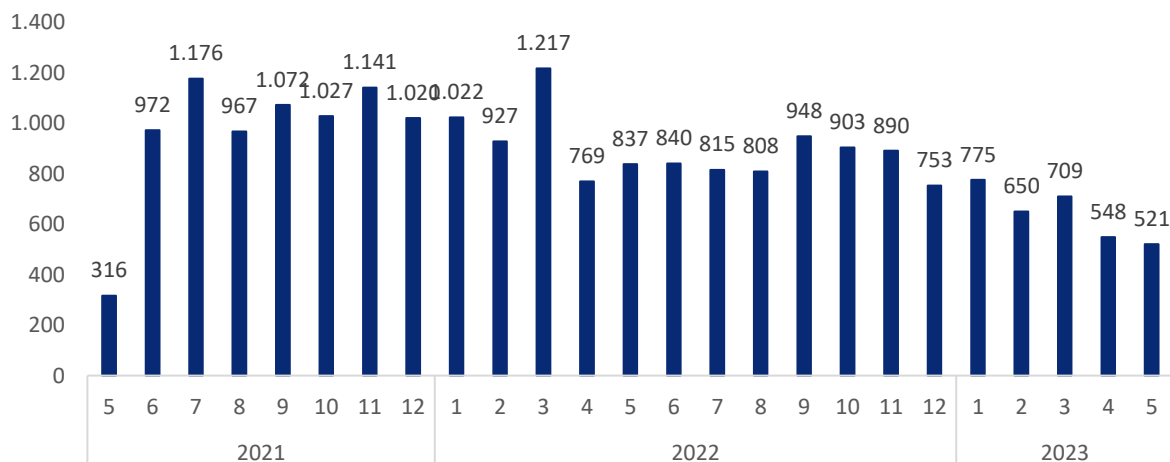
Stakeholder	Voorjaar 2023	Najaar 2021
Regionale projectleiders	6,3	6,9
Lokale projectleiders	7,4	7,5

Bij de beoordelingen springt natuurlijk vooral de teruglopende tevredenheid bij regionale projectleiders in het oog. Toch laat die zich niet eenvoudig verklaren. In hun reflectie op het project schrijven zij vooral over de samenwerking als zodanig, maar niet zozeer over de content. Een projectleider merkt op dat inhoudelijke samenwerking wordt gemist. Een ander probleem kan zijn dat de behoefte van lokaal (radio/tv) anders is dan van regionaal (online).

4.2 Verhalen die anders niet gemaakt zouden zijn: kwantiteit en kwaliteit

De doelstelling van dit project is verdiepende verhalen voor online te maken. Dat lukt steeds beter. In het begin van het project was er meer focus op kwantiteit. In het eerste projectjaar werden per maand ongeveer 1.000 verhalen gemaakt. In de eerste ronde van regiomeetings (voorjaar 2022) is erop gewezen dat vooral kwaliteit leidend moet zijn. Sindsdien is het aantal verhalen weliswaar gedaald, maar daar staat een surplus aan kwaliteit tegenover. In het tweede projectjaar worden per maand nog ongeveer 700 verhalen gemaakt (zie figuur 3).

Gepubliceerde artikelen per maand Lokaal

Figuur 3. Ontwikkeling contentproductie per maand.

Er is **brede steun voor de doelstelling om vooral grotere verhalen te maken**. Van de lokale projectleiders geeft 80,6% aan tevreden te zijn. Regionale projectleiders steunen deze doelstelling op een na unaniem. Journalisten geven aan deze doelstelling geheel (64%) of gedeeltelijk (24%) waar te kunnen maken.

Ook uit de wekelijkse outputrapportages blijkt dat journalisten er goed in slagen om wekelijks interessante grotere verhalen te maken. Ter illustratie:

Topstories

- 23/09. Stefan Kollee (DTV) maakt een [bericht met video](#) over een steward die gewond raakt bij rellen tijdens de wedstrijd FC Den Bosch – Top Oss. Dit bericht is een topstory van Omroep Brabant.
- 26/09. Niek de Bruijn (ZuidWestTV) maakt een [bericht met video](#) over het watertekort in West-Brabant. Een fragment van zijn video wordt gebruikt in De Avondshow met Arjen Lubach. Overigens staat bij het bericht als auteur Han Verbeem.

Onderzoeksjournalistiek

- 07/10. Rosan Onderwater (Regio90) maakt een [bericht](#) over de mysterieuze verdwijning van twee Marokkaanse gemeenteraadsleden na een werkbezoek aan de gemeenteraad in Zeist. De gemeenteraadsleden zijn niet teruggereisd met de rest van de delegatie en verblijven nu op een onbekende locatie. Een van de mannen plaatste wel een verklaring op zijn Facebook-pagina: "We hadden geen andere keuze dan vrijheid en gerechtigheid buiten het vaderland te zoeken."
- 27/02. Vincent Corjanus (RTV Vechtdal) maakte op basis van cijfers van de NOS een [bericht](#) over de afname in bushaltes in zijn regio. De cijfers in het Vechtdal lopen uiteen: in sommige gemeentes is een sterke afname in bushaltes, terwijl in andere gemeenten het aantal juist toeneemt.

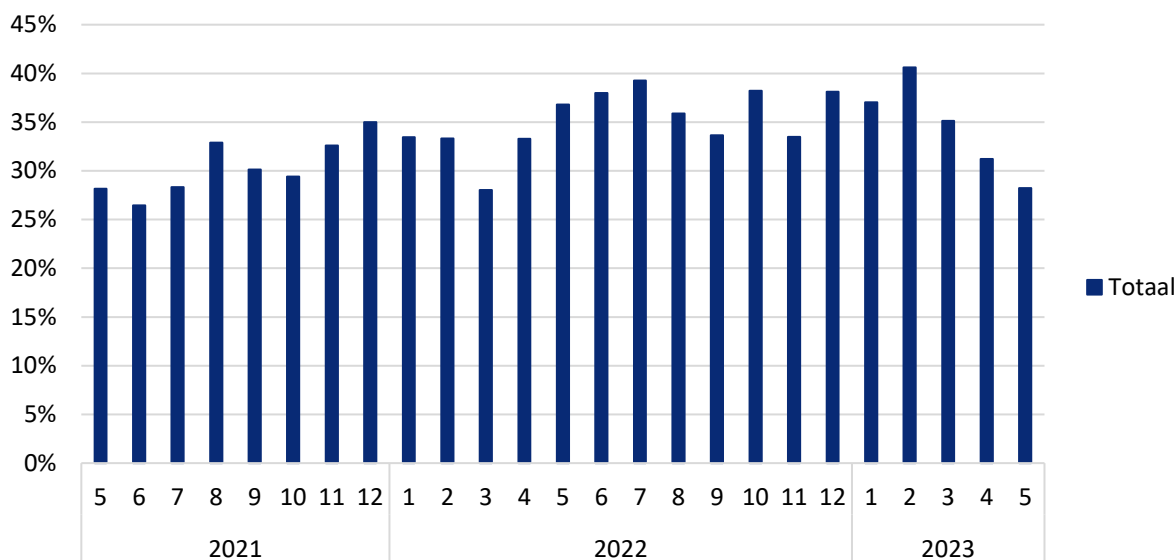
Impact

- 16/06. Ton van Hoorn (Bie Os) maakt een [bericht met video](#) over een dochter die een lied schrijft over de moeizame relatie met haar vader die PTSS heeft. Opmerking: "mojo gedraaid. TOPPER denk ik. Open, emotioneel en heftig.. aub even naar kijken!! L1 gaat er ook nog wat mee doen. Korte versie was al op L1 radio."
- 20/04. Lisa Dekker (Stichtse Vecht) viel in de prijzen bij de [Regiohelden Awards](#) met een podcast die ze maakte met RTV-Utrecht-collega Jiri Glaap. De podcast Vogelvrij gaat over de verdwenen politicus Sjoerd Swane, een machtig politicus uit Maarssen die er niet voor terugdeinsde macht te misbruiken.

Verrijking

- 24/03. Wilco Louwes (1Twente) maakt met collega Rutger Borgerink (RTV Oost) een [verhaal](#) over verliescijfers bij Twente Airport. Het artikel gaat in op een conflict met de inspectie en het toekomstperspectief voor de luchthaven. Op de website van 1Twente wordt daarnaast aandacht besteed aan het opkopen van boerenbedrijven.

Voor een uitgebreid overzicht met per categorie voorbeelden van elke individuele journalist, zie bijlage 1 (overzicht hoogtepunten content in tweede projectjaar).

Figuur 4. Ontwikkeling contentuitwisseling (in percentage t.o.v. totale contentproductie). Nadat begin 2023 bekend werd dat het project per 31 december gaat stoppen daalt de contentuitwisseling.

4.3 Contentuitwisseling

De doelstelling is dat 50% van de content die door lokale journalisten gemaakt wordt geschikt is voor regionale omroep. Het is niet gelukt om deze doelstelling te halen, maar er is wel groei gerealiseerd. Waar de contentuitwisseling bij aanvang van het project nog zo'n 25 à 30% bedroeg, is dat aan het eind van het tweede projectjaar 35 à 40% (zie figuur 4).

Het streven van 50% contentuitwisseling is goed:

1. Er is draagvlak bij alle partijen: lokaal (52,8%), regionaal (67%) en bij journalisten zelf (62,0%). Een kleine minderheid vindt dat het streven hoger mag, een grotere groep is neutraal. Alleen een kleine minderheid van lokale projectleiders vindt het streven te hoog.
2. In regio's waar de contentuitwisseling beduidend lager is dan gemiddeld (soms tot rond de 10%), wordt het project als minder succesvol gezien, vooral door journalisten en regionale projectleiders. Daar is het partijen niet gelukt om tot goede afspraken te komen.
3. In regio's waar de contentuitwisseling beduidend hoger is dan gemiddeld (soms tot 100%), wordt het project eveneens als minder succesvol gezien, vooral door lokale projectleiders, en in mindere mate ook door journalisten.

5 Talentontwikkeling

Het project heeft journalisten ruim de kans gegeven zich te ontwikkelen. De talentontwikkeling is, hoewel tijdsintensief voor de lokale en regionale omroepen, succesvol.

5.1 Leeropbrengsten, begeleiding en scholing

Journalisten hebben zich ontwikkeld tot **moderne (mojo-)journalisten**. Ruim 40% van de berichten die journalisten maken bevat of betreft een video. In de enquête wordt als belangrijkste leeropbrengst filmen en video maken genoemd, en in mindere mate ook schrijven. Het vergroten van hun netwerk of bijvoorbeeld interviewen – toch geen onbelangrijke zaken voor een journalist – worden daarentegen juist minder vaak genoemd. Niet om daarmee te zeggen dat journalisten op die vlakken niets hebben geleerd, maar om maar te onderstrepen hoe belangrijk de rol van video is voor deze groep journalisten.

Journalisten zijn best **tevreden** over de mogelijkheid om zich in dit project te ontwikkelen. Uitgedrukt in een cijfer krijgt de talentontwikkeling van hen een 7,6. Wat zijn de succesfactoren en struikelblokken?

De belangrijkste factor voor talentontwikkeling is goede **begeleiding**, of die nu lokaal of regionaal is belegd. 60% van de journalisten geeft aan dat de begeleiding van positieve invloed is geweest, 18% is neutraal en 22% is kritisch op de begeleiding. De laatste groep noemt vaak dat er geen of weinig begeleiding was. 8 journalisten geven aan dat de begeleiding van hun (vooral lokale) omroep niet inspirerend is: zij hebben het gevoel weinig te leren van hun (vrijwilliger)collega's.

Lokale en regionale projectleiders hebben het gevoel dat hun begeleiding en coaching heeft kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van journalisten. Twee regionale projectleiders geven aan dat ze te weinig tijd hadden om de journalisten goed te begeleiden (van lokale projectleiders hebben we hierover geen precieze cijfers). Iets meer dan journalisten noemen projectleiders dat gewoonweg meters maken ook een belangrijke factor was in de ontwikkeling van journalisten.

Een tweede factor die bijdraagt aan talentontwikkeling is **intervisie**. Journalisten hebben onder leiding van de projectleider meerdere landelijke intervisiebijeenkomsten bijgewoond en geven aan daar veel te hebben opgestoken. Een meerwaarde van grootschalige samenwerking is dus dat journalisten een platform hebben waar ze met elkaar ervaringen uitwisselen en bespreken.

De NOS heeft in het tweede projectjaar heel **diverse cursussen** aangeboden, van cursussen gericht op meer algemene professionele vaardigheden (bijv. de cursus Hoe organiseer je je werk?) tot zeer gerichte cursussen op journalistiek gebied (bijv. Onderzoeksjournalistiek) (zie tabel 4). De cursussen werden goed gewaardeerd (zie kader).

Tabel 4. Cursusaanbod (via NOS).

Cursus	Duur	Door	Aantal deelnemers
Zoeken via Google / social	1 dag	Olaf Hartjens en Ellen Post	13
Storytelling in beeld	2 dagen	Gert de Graaff	36
Persveilig	1 dag	Peter ter velde en Fenno Moes	32
Hoe organiseer je je werk?	1 dag	Maarten Tichelaar	28
Meelopen met verslaggever NOS of RO	2 dagen	Diverse verslaggevers NOS Binnenland, Jeugdjournaal, Economie en verslaggevers van de Regio	32
Onderzoeksjournalistiek	3 bijeenkomsten in 3 maanden	Thomas Kusters	15
Solliciteren en netwerken met LinkedIn	1,5 dag	Anke Koster	N.n.b.

De cursussen krijgen positieve feedback. Na afloop van de cursussen schrijft een van de deelnemers:

Na de cursus Storytelling in Beeld die ik eind april bij je volgde in het kader van het lokale journalistiek-project spraken we nog even en gaf je aan om even een mailtje te sturen. Ik (die jongen vooraan die zo ijverig alles opschreef) zei toen: ik mail je als ik iets maak waar ik trots op ben.

Het moment is daar: [link]. In deze video heb ik veel van wat ik tijdens de storytellingcursus heb opgestoken verwerkt. Mocht je tijd en zin hebben: ik ben benieuwd wat je er van vindt.

Daarnaast gaf je aan zo nu en dan (privé)cursussen geeft over beeldverhalen / storytelling, daar houd ik me zeker voor aanbevolen!

Nogmaals dank voor de inspirerende cursus, ik ben (en ga) er met veel plezier mee aan de slag!

Nu bekend is dat het project per 31 december 2023 ophoudt, wordt de cursus Solliciteren en netwerken met LinkedIn aangeboden.

5.2 Personeelstroom

Het project heeft bijgedragen aan versterking van de journalistiek met nieuwe (veel jonge) mensen. Eerst de feiten (zie tabel 5): in totaal hebben in het project 91 mensen gewerkt als lokale journalist. 40 van hen zijn inmiddels al doorgestroomd naar andere functies, waarvan 60% binnen de journalistieke sector (lokaal, regionaal of landelijk). Vooral regionale omroepen hebben veel talenten overgenomen, soms overigens ter frustratie van lokale projectleiders die het vertrek van gewaardeerde journalisten voor het einde van het project soms vervelend tot ronduit oncollegiaal vinden.

Tabel 5. Doorstroomcijfers.

Sector	Doorstroomcijfers
Totaal aantal journalisten sinds 1-5-2021	91 (63 max)
In dienst per 1-6-2023	51
Doorstroom	40
<i>Lokale media (omroepen en kranten)</i>	<i>5 (12,5%)</i>
<i>Regionale media (omroepen en kranten)</i>	<i>11 (27,5%)</i>
<i>Landelijk media (omroepen, digitale platforms)</i>	<i>8 (20%)</i>
<i>Communicatiesector</i>	<i>5 (12,5%)</i>
<i>Elders (o.a. onderwijs, analist)</i>	<i>11 (27,5%)</i>

De hoge doorstroom van journalisten is om twee redenen extra uniek en waardevol:

1. Een relatief groot gedeelte had geen journalistieke achtergrond, maar blijft dus wel hangen binnen de journalistiek.
2. De groep bevat een groot aantal jonge, talentvolle journalisten, van wie velen pas net (journalistiek)opleiding hadden afgerond. Voor hen was het project een prachtige kans zich te ontwikkelen in de (lokale) journalistiek. Hun eerste ervaring als journalist is positief geweest.

6 Verduurzaming

In hoeverre het project duurzame voortzetting zal vinden valt nog te bezien. Vooral lokale projectleiders twijfelen of er voldoende middelen zullen zijn om mensen vrij te spelen voor de gaten die straks gaan vallen. Gezien de beperkte financiële ruimte bij veel lokale omroepen is dat pessimisme ook niet verwonderlijk: er zal meer nodig zijn om samenwerking tussen lokaal en regionaal te bestendigen.

Toch is er ruimte voor een positieve blik: niet alleen hebben veel journalisten uit het project een betrekking gevonden binnen de sector (hoofdstuk 4), ook hebben journalisten met goed journalistiek

werk hun stempel gezet op de lokale, regionale en landelijke politiek, en die impact is er juist geweest dankzij samenwerking tussen de drie lagen van het bestel. Die bevinding kan een prikkel zijn om te blijven investeren in samenwerking.

6.1 Draagvlak voor samenwerking: pessimisme én optimisme

Hoe realistisch is het dat de samenwerkingen van dit project blijven bestaan? Opvallend is dat projectleiders van de lokale en regionale omroepen hier behoorlijk anders over denken (zie tabel 6). Waar regionale projectleiders verduurzaming van de samenwerking nog een redelijke kans geven – meer dan 60% gaat uit van een grote tot zekere kans, zijn lokale projectleiders sceptisch over de kans dat er over 1 jaar nog “intensief” wordt samengewerkt met de regionale omroep. Meer dan 60% van hen gaat uit van een kleine tot geen kans. Geen enkele lokale projectleider geeft de kans op intensieve samenwerking na 1 jaar een zekere kans. De reden is ongetwijfeld onzekerheid over structurele financiering.

Tabel 6. Kans op verduurzaming (lokale en regionale projectleiders).

Kans op verduurzaming	Lokale projectleiders	Regionale projectleiders
Zekere kans (5)	0,0%	7,7%
Grote kans (4)	8,3%	53,8%
Neutraal (3)	27,8%	30,8%
Kleine kans (2)	36,1%	7,7%
Geen enkele kans (1)	27,8%	0,0%
<i>Gemiddelde</i>	<i>2,2</i>	<i>3,6</i>

Projectleiders geven wel aan dat de band tussen lokale en regionale omroepen duurzaam is verbeterd. Of omroepen elkaar zullen vinden bij personele discontinuïteit valt nog te bezien. Twee regionale projectleiders noemen dit wel, maar dan zal de samenwerking eerst überhaupt verduurzaamd moeten worden.

6.2 Impact: het project werkt dóór

Journalist Mirre van de Klok (OOG TV) spreekt in december 2022 een Groningse student die een petitie is gestart: bij de herinvoering van de basisbeurs worden studenten die al langer dan 4 jaar studeren niet meegenomen. Naar aanleiding van de reportage stelt de ChristenUnie Kamervragen. Het is een voorbeeld van de impact van lokale journalistiek. Journalisten plaatsen in hun Excelsheets met output steeds vaker opmerkingen over de impact van hun producties. De toegenomen nadruk op verhalen die anders niet gemaakt zouden worden betaalt zich uit in extra reacties vanuit politiek en bestuur.

In februari 2022 stelt de VVD-fractie in gemeente Ronde Venen vragen over de handhaving van illegale steigers op de Wilgenlaan in Vinkeveen. Huurders hadden bericht ontvangen dat hun steigers binnen een maand moesten worden afgebroken, nadat die al tientallen jaren werden gedoogd. Aanleiding voor de vragen is een reportage van journalist Fenne van Loon (RTV Ronde Venen). Opnieuw een voorbeeld van de impact van verhalen door een journalist uit het project.

In de gemeente Reimerswaal tekenen de partijen SGP, Leefbaar Reimerswaal en PvdA begin juni 2022 een coalitieakkoord. Het akkoord: “Al onze werknemers en inwoners mogen rekenen op gelijke behandeling, ongeacht hun achtergrond en maatschappelijke status. We gaan respectvol om met diversiteit. Ook verschillen tussen man en vrouw mogen er zijn. We gaan niet mee in de trend om alle inwoners genderneutraal te benaderen.” Vooral de laatste zin springt in het oog, vindt ook journalist Han Verbeem (Streekomroep De Bevelanden). Zijn berichtgeving wordt breed opgepakt (mede door

de NOS). Een lid van de PvdA-fractie besluit naar aanleiding van de berichtgeving om een coalitie niet te willen steunen, waardoor de gehele PvdA-fractie zich terugtrekt.

Bovenstaande voorbeelden zijn vanuit het oogpunt van verduurzaming om drie redenen interessant:

1. Journalisten hoeven niet bij grote omroepen aan de slag om impact te hebben. Ook – en misschien zelfs juist – bij (kleine) lokale omroepen is het goed mogelijk om politiek en bestuur scherp te houden.
2. (Lokale) journalistiek gaat niet alleen over de waan van de dag, maar werkt jarenlang door in beleid. Of het nu gaat om studenten in Groningen, inwoners van Ronde Venen of lhbt'i's in Reimerswaal, hun belangen zijn door berichtgeving van journalisten uit het project gehoord en gezien door de politiek.
3. De investering in lokale journalisten die zich richten op grotere verhalen betaalt zich terug: de berichten hierboven zijn allemaal overgenomen door regionale omroepen en de NOS.

Tot slot een opmerking over de kans op verduurzaming door externe factoren. Versterking van de lokale journalistiek in het algemeen én perspectief op samenwerking tussen de lagen in het bestel krijgt ook gestalte door ontwikkelingen van de sector buiten dit project om. Structurele financiering van lokale omroepen vanuit OCW creëert een randvoorwaarde voor samenwerking en vergroot mogelijkheden tot verduurzaming.

Einde rapport

Bijlage 1: Overzicht hoogtepunten content in tweede projectjaar

Zie volgende pagina.

Rapport output

Tweede pilotjaar

5 JUNI

Project Versterking Lokale Journalistiek door Samenwerking

Bertijn van der Steenhoven

Sofie Bongers

Sterke, opmerkelijke of boeiende verhalen

Afgelopen pilotjaar maakten de journalisten goede verhalen die hebben bijgedragen aan het verwezenlijken van de doelstellingen van het project. We zullen per journalist een mooi bericht of succesverhaal van de afgelopen maanden bespreken ter afsluiting van het tweede pilotjaar. In dit project hebben de aangesloten lokale omroepen samen met de regionale omroepen en de NOS als doel:

- Het versterken lokale publieke nieuwsvoorziening
- Investeren in de samenwerking tussen de drie lagen van de publieke omroep (lokaal, regionaal en landelijk) en onderzoeken hoe dit het beste kan
- Ontwikkelen van meer sterke lokale omroepen die hun journalistieke functie kunnen uitvoeren
- Journalistieke talenten opleiden

Iedere week voeren de journalisten hun berichten in in hun eigen Excel-sheet. Door middel van opmerkingen van de journalisten bij de ingevoerde berichten hebben wij als onderzoekers inzicht gekregen in de totstandkoming van een bericht en de mogelijke gevolgen ervan. Dit heeft ons tevens waardevolle inzichten gegeven met betrekking tot het behalen van de gestelde doelen. Wekelijks werd een verslag verzonden naar de journalisten met daarin de meest opvallende berichten en/of topstories, zodat de journalisten ook onderling inspiratie konden opdoen. Gedurende de afgelopen twee jaar is er hard gewerkt om deze doelstellingen te bereiken. In het tweede pilotjaar zijn enkele krachtige voorbeelden hiervan te vinden, die in deze bijlage worden besproken.

Samenwerking lokale omroepen

In het project werd er steeds vaker samengewerkt tussen lokale omroepen onderling. Dat levert mooie producties op.

- In februari maakten de journalisten **Sten van der Valk** (Bollenstreek Omroep), **Gerda den Hollander** (RTV Gouwestad), **Robbert Beurse** (Sleutelstad), **Maarten Groeneweg** (Omroep Delft), **Billie Twigt** (RTV Krimpenerwaard) en **Bart van der Helm** (WOS) gezamenlijk een artikel voor Omroep West. Maarten Groeneweg (Omroep Delft) merkt op bij het [bericht](#) over Oekraïners die nu een jaar in Nederland zijn: “Iedere lokale journalist heeft een Oekraïner gesproken over wat die persoon op dit moment doet in Nederland en hoe het afgelopen jaar bevallen is en heeft daar een twee alinea's over geschreven + een foto aangeleverd. Omroep West heeft er één verhaal van gemaakt.” Op de [website van het project](#) staat er meer over de totstandkoming van dit artikel.

Figuur 1. Olysia met haar dochter en zoon in het bericht van Sten van der Valk

- **Roman Luijks** (WEEFF) maakte een [bericht met video](#) over schoorsteenvegers die het in de energiecrisis in de wintermaanden maar druk hadden. Haar bericht inspireerde ze op het [nieuws](#) van **Maureen**

Lenters en Vincent Corjanus (RTV Vechtdal) dat voorbij kwam in het weekrapport. Een goed voorbeeld van inspiratie bij elkaar opdoen!

- **Pieter Soethout** (Omroep Tilburg) maakte een [bericht](#) over voedselbanken in Brabant. Hij merkt op: “Aan de hand van dit artikel zijn we nu met alle lokale omroepen in Brabant in de samenwerking bezig met een algeheel artikel over Brabantse voedselbanken.”
- **Stefan Kollee** (DTV Nieuws) nam ook deel aan deze samenwerking tussen lokale omroepen in Noord-Brabant. Hij [zoomde in](#) op gemeente Oss en omgeving waar sprake was van een extreme toename van huishoudens die kampen met hogere energielasten en stijgende prijzen in de supermarkt. Stefan ging langs bij de vrijwilligers van de Voedselbank die sindsdien hard aan het werk zijn.
- **Aniek Beekman** (RTV Connect) werkte samen met Huibert Veth van Omroep Gelderland om een debat te organiseren tijdens de Provinciale Statenverkiezingen. In een [live-uitzending](#) vond een debat plaats waar meerdere lokale omroepen aan deelnamen, zoals RN7, Regio8, XON Ede, Rheden en RTV Connect.

Impact: maatschappelijk of politiek

Impact van journalistieke berichten vormt een belangrijk criterium voor succes. De maatschappelijke gevolgen van jullie producties zijn daarom van belang. Impact kan betrekking hebben op het medialandschap, doordat een bericht bijvoorbeeld veel media-aandacht heeft gegenereerd, maar het kan ook gaan om politieke gevolgen.

- **Mirre van de Klok** (OOG TV) maakte een [bericht met video](#) over verwaarloosde cavia's. Mirre merkt op: “De impact is duidelijk te zien: n.a.v. deze reportage zijn al een aantal cavia's geadopteerd.”
- **Charlotte van de Kant** (Regio8) maakte een [bericht met video](#) over de podcast die Caroline van der Plas maakte. Dat genereerde veel media-aandacht. De politicus deelde de video via Twitter en op de Facebookpagina van de BBB om zo de podcast aan te kondigen.

Figuur 2. In gesprek met Caroline van der Plas van de BBB in het item van Charlotte van de Kant

- **Christiaan Drent** (Regio90) bracht het een en ander teweeg met zijn [bericht](#) over bioboer Simon uit Driebergen die zijn land kwijtraakte. Zowel provinciale als lokale politiek hebben dit onderwerp aangekaart naar aanleiding van zijn artikel.
- **Joyce Dijkstra** (RN7) kreeg zowel media-aandacht als politieke aandacht met haar [video](#) over het telen van betaalbare groentes. Het bericht werd gedeeld door lokale politiek en de krakersbeweging in Nijmegen.

Talentontwikkeling en coaching

In dit project is ruimte voor het ontwikkelen van journalistiek talent. Sommigen van jullie schrijven sterke verhalen waarbij veel uitzoek- of monteerwerk kwam kijken.

- **Iris Kuipers** (Twente FM) volgde de cursus ‘Storytelling in Beeld’ bij Gert de Graaff. Ze maakte een mooi item over vrijwilligers die reekalfjes redden van de maaimachine, waarbij goed nagedacht is over de verschillende shots. De [NOS](#) deelde de beelden via Instagram.
- **Ilona de Vries** (LEO Middelsé) is een van de journalisten die met succes een [onderzoeksverhaal](#) wist te publiceren naar aanleiding van het onderzoekstraject dat Thomas Kusters aanbood. Ze maakte een mooie serie over dakloosheid in Leeuwarden.

- **Han Verbeem** (Streekomroep de Bevelanden) publiceerde naar aanleiding van de resultaten van een onderzoek naar tien jaar LHBTI-aandacht in het Zeeuwse voortgezet onderwijs een [onderzoeksverhaal](#). Het onderzoek volgde uit de cursus van NOS.

Figuur 3. Leerlingen tijdens eerdere editie van Paarse Vrijdag op een Zeeuwse school in het bericht van Han Verbeem

- Ook **Fenne van Loon** (RTV Ronde Venen) volgde een onderzoekscursus bij de NOS. Dit gaf haar de mogelijkheid om voor langere tijd [het nieuws](#) rondom de blokhutten in de Vinkeveense plassen te volgen. Ze stelde de gemeente kritische vragen en kon al een interview afleggen met de wethouder die hier over gaat. Zo kon ze al voordat er een bestemmingsplan was, publiceren over dit nieuws.

Samenwerking met de regio en/of NOS

Jullie melden in Excel regelmatig dat jullie hebben samengewerkt met de regionale omroep en / of de NOS.

Meestal gaat het om content die jullie maken met collega's van de regionale omroep.

- **Bart Bos** (Omroep Zeewolde) maakte een [bericht met video](#) over de plannen voor de nieuwe kazerne van Defensie die mogelijk in de gemeente Zeewolde komt. Voor het bericht werkte hij samen met omroep Flevoland.
- Tijdens de verkiezingen van afgelopen maart werd er wel vaker samengewerkt samen met de regio. Zo maakte **Maureen Lenters** (RTV Vechtdal) samen met een journalist van RTV Oost een [stemwijzer](#).
- **Anton Adelaar** (RN7) maakte naar aanleiding van de aardbevingen in Syrië en Turkije een indrukwekkend [item](#) over het verdriet in een Syrische supermarkt. Het bericht werd samengevoegd met die van Charlotte van de Kant (Regio8) tot één bericht bij Omroep Gelderland.
- **Esmée Söllner** (Omroep Assen) werkte samen met een collega voor RTV Drenthe om een [bericht](#) te maken over de mountainbikewedstrijd die in de provincie plaatsvond.
- **Arjan Hoefakker** (RTV Connect) werkte meermaals goed samen met Huibert Veth van Omroep Gelderland. Dat leidde tot goede coproducties, zoals het geval was bij het [bericht](#) over de overwinning van Marokko tijdens het WK. Huibert schreef het artikel op basis van Arjans quotes en maakte beelden. De video's werden goed bekeken op de sociale media en op het Youtube-kanaal van RTV Connect.

Figuur 4. Feest in Arnhem na de finale van het WK in het bericht van Arjan Hoefakker

- **Alexander Eleveld** (Open Rotterdam) maakte eerder dit jaar [een bericht](#) over een bezetting van een universiteitsgebouw door studenten. Zij willen dat de universiteit alle banden met Shell verbreekt. Alexander legt uit dat hij voor dit bericht heeft samengewerkt met de collega's van Rijnmond. De bezetting was onaangekondigd, maar hij werd op tijd op de hoogte gebracht.

Topstories

Sommige berichten hadden een behoorlijk goed bereik, bijvoorbeeld omdat het een topstory was bij de regionale omroep of omdat er veel engagement was via social media. Soms vermelden journalisten ook dat hun verhaal landelijk nieuws is geworden.

- **Rosan Onderwater** (Regio90) maakte een [bericht met video](#) over twee brancardbroeders die de marathon in Utrecht liepen met een 57 kilogram zware brancard. De [NOS](#) nam de beelden over op de website.

Figuur 5. Rosan Onderwater filmt de brancardbroeders

- **Edita Saakian** (Omroep Tilburg) mocht voor BNN Vara een [item](#) presenteren over een rampbrug in Tilburg die de gemeente heel veel geld gekost heeft. Ze maakte een vervolgvideo hierover en dat maakte veel los bij de Tilburgers.
- **Kees Bakker** (Omroep Lelystad) maakte een opvallend bericht over vroegtijdige schoolverlaters in Lelystad. In tien jaar tijd verlieten er nog nooit zoveel jongeren het onderwijs. De [NOS](#) nam het nieuws over.
- **Pim Cléber** (RTV Maastricht) schreef een [bericht](#) over de duurzame afvalboot in Limburg en bereikte daarmee het NOS Regiojournaal.
- **Nick van Herk** (Schie) maakte een opvallend [bericht met video](#) over tientallen kinderen uit de regio met gedrags- en psychiatrische problemen die noodgedwongen op zoek moeten naar andere dagbesteding. Verschillende gemeentes in de regio besloten namelijk om de jeugdzorg vanaf 2023 te bundelen. Het bericht bereikte Hart van Nederland.
- **Daniëlle Rademaker** (OOG TV) maakte een [item](#) over opmerkelijk nieuws: het Groninger Museum introduceert een kleurenblindheidsbril voor mensen met kleurenblindheid. Zo kunnen ook zij alle kleuren tijdens exposities zien. In de video zien we onder meer wat de bril doet, wat iemand met kleurenblindheid daarvan merkt en hoe het museum op het idee kwam. De reportage heeft ook het regiojournaal van de NOS en Radio 1 gehaald.
- **Sibel Önemli** (RTV Stichtse Vecht) [berichtte](#) over de buurtsuper die dreigt te verdwijnen. Sibel volgt dit probleem al langere tijd en maakte al eerder artikelen over kleine supermarkten die in zwaar weer verkeren. Sinds de populariteit van boodschappen bezorgen, heeft de dorpswinkel het lastiger.
- **Gjaldau Sijtsma** (RTV NOF) maakte een [item](#) over de kerken die klokken luiden voor Turkije en Syrië na de aardbevingen. De beelden en een deel van het interview werd overgenomen door het NOS Journaal van 18 uur.
- Een zeldzame Oehoe-uil werd gespot in het bos in het bericht van **Rutger Hillenaar** (RTV Lansingerland). Het [NOS regiojournaal](#) nam delen van de beelden over.
- **Philip van Es** (Schie) schreef over opvallend [nieuws](#) dat werd overgenomen door de NOS. Bewoners van de wijk Groenoord in Schiedam hadden drie dagen lang geluidsoverlast moeten doorstaan. Een

Caribisch feestje bij honkbalvereniging SC Vlaardingen Holy werd tot ver in Schiedam-Noord gehoord. Oorzaak is een foute inschatting van de gemeente Vlaardingen.

- **Roosanne Middelhuis** (1Almere) maakte een bericht over het tweede leven van de floriadepplantjes. Dat werd overgenomen door de [NOS](#).
- **Ton van Hoorn** (ZO-NWS) maakte [een bericht met video](#) over een oude basisschoolleraar die gitaren maakt van gerecycled materiaal. De beelden verschenen ook bij [RegioNED](#) op Omroep Max.
- **Malou Vos** (RTV 1) maakte in april een [bericht met video](#) over Ilona van de Pol en haar man. Zij maakten een weggeefkast voor mensen die in principe genoeg verdienen voor de voedselbank, maar wel in financiële nood verkeren. Via een facebookgroep konden mensen zich aanmelden en er bleek veel animo voor deze groep die tussen wal en schip valt. De [NOS](#) nam het bericht van Malou over.

Goed signalement, primeurs en omgang tips

Jullie vermelden vlak na publicatie dat het bericht de moeite waard is of geven aan dat het om opmerkelijk nieuws gaat. Zelf nieuws signaleren is een belangrijk onderdeel van journalistiek en levert ook vaak primeurs op.

- Zo kreeg **Johnny Willeboordse** (GO RTV) een [tip](#) van Omroep Zeeland. Iemand uit zijn gemeente is VN-ambassadeur voor mensen met een beperking. Hij was als ambassadeur bij het Europees Parlement in Brussel om te praten over een inclusieve toekomst voor mensen met een beperking.
- **Wilco Louwes** (1Twente) belde de politie op naar aanleiding van opmerkelijk nieuws over een inval. Dat resulteerde in een [bericht](#) waaruit bleek dat het om een oefening ging. Wilco merkt op: “Snelheid vs. feiten. Een Enschedeër tipte de redacties van de lokale en regionale media, inclusief foto. De concurrenten hadden al snel online- dat er een inval gaande zou zijn in het pand, terwijl wij amper 3 minuten later na te checken konden melden dat het om een oefening gaat.”

Figuur 6. Oefening van de politie in het bericht van Wilco Louwes

- **Floor Visser** (Omroep Assen) maakte afgelopen jaar een [bericht](#) over het sluiten van een supermarkt. Ze kreeg de tip van een collega en ging er gelijk achteraan. Er blijven nauwelijks winkels over in het centrum, dus het verdwijnen van de supermarkt was groot nieuws in de gemeente.
- **Lennard Geerts** (LEO Middelsé) was er op tijd bij toen de politie op zoek ging naar onderdelen na een bootongeluk. Hij kreeg een tip door eigen netwerk en kon zo ook werk leveren voor de [NOS](#).
- **Michael van der Putten** (Haarlem105) merkte zelf op dat hij een [grappig verhaal](#) te pakken had. Hij schreef over de hechte band tussen Ingrid en Zwaan Zeus.

Gebruikmaken faciliteiten

Jullie maakten steeds vaker gebruik van de faciliteiten van de regionale omroep en / of de NOS, bijvoorbeeld cijfers die worden aangeboden vanuit de NOS voor nader onderzoek op eigen locatie.

- **Jelmer Wijnstra** (RTV1) maakte naar aanleiding van cijfers van de NOS een [overzicht](#) van het aantal stembureaus in zijn gemeentes ten opzichte van 2019. Het aantal stembureaus bleek fors gedaald. Naar aanleiding van zijn artikel zijn er Kamervragen gesteld.
- **Vincent Corjanus** (RTV Vechtdal) deed hetzelfde voor zijn gemeente, maar dan voor de [afname in bushaltes](#). In Vechtdal liepen de cijfers uiteen, maar in sommige gemeentes bleek ook hier een afname in bushaltes.

*Figuur 7. Steeds minder bushaltes in Overijssel blijkt uit het bericht van **Vincent Corjanus***

- **Katinka van de Brug** (Studio 040) maakte ook een [bericht](#) naar aanleiding van gedeelde cijfers van de NOS. In de regio Eindhoven zijn er meerdere gemeentes met huishoudens die afgelopen winter kampten met problemen door de hoge energieprijzen. In april maakte ze hier een [vervolg](#) op door over de vermeende kloof tussen arm en rijk te schrijven in Eindhoven.

Opmerkelijk lokaal nieuws

Soms onderscheidt de lokale omroep zich door opvallend nieuws dat zich goed leent voor verslaggeving binnen de gemeente.

- **Patrick Olde Nordkamp** (1Tweente) schreef een mooi [verhaal met video](#) over blindengeleidehonden en zoomde in op het verhaal van John en zijn bijzondere band met al zijn honden.
- In de regio is er altijd veel aandacht voor de noodopvang van vluchtelingen. Iedere gemeente gaat anders om met deze kwestie. **Peter van den Assem** (Streekomroep de Bevelanden) [schreef](#) afgelopen maart over een plan dat de gemeente Goes in 2026 helemaal geen noodopvang meer wil, maar enkel een permanent azc.
- Ook **Adrie Boxmeer** (WFM) maakte zo'n bericht over vluchtelingenopvangen. In Vlissingen wilde de gemeente ruim duizend asielzoekers op een cruiseschip huisvesten, maar dat plan gaat niet door. De radio-bijdrage van Adrie bereikte de [NOS](#).
- **Maurice Blaauw** (Haarlem105) maakte een [bericht met video](#) over de jarenlange uitgestelde sloop van het Badhuisplein in Zandvoort. Nu gaat dat project eindelijk van start: "Het leek wel Oost-Berlijn".
- **Klaas Omta** (Regio Noordkop) maakte vorige zomer een [mooie documentaireserie](#) over het Solar Boat-team van het Lyceum aan Zee. Ze deden mee aan de Young Solar Challenge, een race met boten op zonne-energie door Friesland.
- **Najim El Yarchouhi** (AT5) maakte een boeiend [item](#) over de start van de Ramadan afgelopen maart. Hij interviewt cardioloog Mostapha El Amrani over de gezondheidseffecten van het vasten.
- **Mace Winter** (Omroep Venlo) maakte een opvallend [bericht met video](#) over Venlose jongeren die veel spijbelen. Nu krijgen de jongeren de kans om met een verzuimcoach te praten in de vorm van een pilot. Ze spreekt zo'n verzuimcoach over het werk.
- **Trevyn van Houwelingen** (RTV Dordrecht) maakte een interessant [interview](#) met de Zimbabwaanse journalist Jeffrey Moyo die vertelt over journalistieke vrijheid.
- **Corrado Francke** (RTV Dordrecht) maakte een erg leuk [verhaal](#) over zwaardvechten in Dordrecht. Hij zegt hier zelf over: "Hoogtepunt van de week. Een stukje participerende journalistiek (toch wel mijn favoriet) gecombineerd met quotes en actiebeelden die vertellen hoe de sport eruit ziet. Daar heb ik de nodige zweetdruppels wel voor over."
- **Sam Verbeek** (ZO-NWS) maakte afgelopen april een opvallend [bericht met video](#) over de eerste drone die overvloog van Heerlen naar Aken. De drone kan bijvoorbeeld medicijnen meedragen over de landsgrenzen.

Figuur 8. Sam Verbeek filmt de nieuwe drone

Kwantiteit: aantallen en contentuitwisseling

Aantal berichten

Tabel 1. Totale output aan het eind van het tweede pilotjaar

Lokale artikelen	Regionale artikelen	NOS artikelen	Aantal video
21.154	7.056 (33,4%)	333	8.626 (40,8%)

In bovenstaande tabel is de totale output van het project zichtbaar. De algemene contentuitwisseling ligt op 33,4%. Bij 40,8% van de artikelen zit een video. De lokale output is zichtbaar gedaald, zoals te zien is in onderstaande tabel.

Tabel 2. Vergelijking eerste en tweede pilotjaar

1 juni 2022	1 juni 2023
<i>Gemiddelde output</i>	<i>Gemiddelde output</i>
11.540 (1.000 berichten per maand)	21.154 (500 berichten per maand)
<i>Gemiddelde contentuitwisseling</i>	<i>Gemiddelde contentuitwisseling</i>
32,1% (12-85% per regio)	33% (6-85% per regio)

Einde rapport